

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในกระบวนการพัฒนาประเทศ แนวทางหนึ่งที่นิยมมากก็คือ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม¹ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่จำเป็นเร่งด่วนต่อเสถียรภาพทางการเมือง และการพัฒนาการเมือง การปกครองและการบริหารงานของประเทศ ดังเช่น การพิจารณาแนวความคิดของ อริสโตเติล ผลงานวิชาการของนักรัฐศาสตร์ ได้แก่ ลิปเซท อัลมอนต์ และเวอร์บา คัทไรท์ เบรชชินสกี คอยซ์ เป็นต้น²

ปรากฏการณ์ในเรื่องนี้ เราอาจพิจารณาได้ว่า ประเทศค่อยพัฒนาหรือประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีวิถีดำเนินชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรม คือการมีอาชีพทำไร่ไถนา เพาะปลูกพืช และประชาคมมีการแสวงหาความผูกพันร่วมกันในรูปแบบเชิงระบบการเมืองการปกครองประชาธิปไตย อันเป็นวิถีชีวิตที่ลอกเลียนแบบมาจากสังคมสมัยใหม่หรือสังคมตะวันตก เช่นเดียวกันในประเทศไทย มีแนวทางพัฒนาประเทศภายใต้พื้นฐานการเปลี่ยน

¹ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การเมืองเปรียบเทียบ : ทฤษฎีและแนวความคิด (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526), หน้า 1-3.

² ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ประชาธิปไตยสังคมนิยมคอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย, พิมพ์ครั้งแรก (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมพ์เศส, 2519), หน้า 60-104; ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การเมืองกับการบริหาร (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัชรินทร์การพิมพ์, 2522), หน้า 116-130; โปรคตุ นโยบายการพัฒนาประเทศเป็นปัจจัยทำให้การบริหารมีความสำคัญ ใน อรุณรัถธรรม, การพัฒนาองค์การเพื่อการเปลี่ยนแปลง (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 30.

แปลงอย่างมีแผนในเรื่องเศรษฐกิจและสังคมการเกษตรซึ่งกว่า 20 ปีที่ผ่านมา มีการบริหารงานแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติถึง 5 แผน (แผนฉบับที่ 1 - 5) และภายใต้รัฐบาลที่เรียกว่า มีระบบการเมืองการปกครองประชาธิปไตย แบบลบลูกคลุกคลานมากกว่า 50 ปี ซึ่งมีสิ่งวิเคราะห์หรือแสดงว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ มีความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมือง เศรษฐกิจสังคมหรือความเป็นไปของประเทศชาติของตนอยู่ในวงจำกัด¹ มาก.

อย่างไรก็ตาม ถ้าหากจะพิจารณาถึงผลการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศที่ผ่านมา² แนวโน้มทางด้านเศรษฐกิจ ผลผลิตการเกษตรขยายตัวร้อยละ 5 ต่อปี เมื่อเทียบกับอัตราการขยายตัวการเกษตรของโลก จะเพิ่มโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.5-2.8 ต่อปี ผลผลิตและรายได้จากการเกษตรปัจจุบันมีอัตราสูงสุดร้อยละ 25 ของผลผลิตรวมทั้งประเทศมีแรงงานร้อยละ 70 ของแรงงานทั้งประเทศ และส่งผลผลิตจากการเกษตรไปจำหน่ายต่างประเทศถึงร้อยละ 60 ของรายได้จากการส่งออกทั้งหมดของไทย เป็นผลที่ได้มาจากสิ่งที่เรียกว่า การค้าระหว่างประเทศ อันเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือเป็นปัจจัยพื้นฐานหรือสื่อกลางสำคัญของกระบวนการพัฒนาประเทศ³ อย่างไรก็ตาม โครงสร้างระบบเศรษฐกิจสำคัญของไทยในปัจจุบัน เอื้ออำนวยต่อพ่อค้าคนกลาง และนายทุนที่จะสกัดวงแสวงหาผลประโยชน์ได้อย่างค่อนข้างจะไม่จำกัด เกษตรกรเป็นฝ่ายต้องสูญเสีย อยู่ในฐานะเสียเปรียบ

¹พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, ข่าวสารการเมืองของคนไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526).

²สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์เกษตรแห่งประเทศไทย, 2524), หน้า 51.

³ประยูร เกลิงศรี, สรุปข้อเท็จจริงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหายุ่งเกี่ยวกับการพาณิชย์ของประเทศ (กรุงเทพมหานคร : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2525), หน้า 1-3 (อัครสำเนา).

เนื่องจากมีความอ่อนแอ ในทางเศรษฐกิจและความรู้ การศึกษาจึงต้องตกอยู่แต่เบื้องล่างทางเดียว ในสภาพสิ่งเหล่านี้ การขาดความรู้ในสิ่งเกี่ยวข้องของเฉพาะหน้า ซึ่งหมายถึง ข้อมูลและข่าวสารที่จะใช้เป็นประโยชน์สำหรับการตัดสินใจดำเนินการในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการขายผลผลิตของเกษตรกรผู้ผลิต เป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่จะต้องมีการแก้ไข ซึ่งจะลดปัญหาการเสียเปรียบของเกษตรกร และปัญหาความไม่เป็นธรรมทั้งหลายประการหนึ่งของสังคม โดยจะเห็นได้ชัดว่าราคาสินค้าเกษตรกรรมนั้น มักจะไม่เป็นธรรมต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ¹ โดยเฉพาะเกษตรกร ทั้งนี้ เพราะราคาสินค้าส่วนใหญ่ถูกกำหนดโดยตลาดขายส่งในกรุงเทพมหานคร แต่แรงงานในภาคเกษตร คือ เกษตรกรขาดข่าวสารด้านการตลาด ไม่ทันพ่อค้าคนกลาง ซึ่งรู้ความเคลื่อนไหวของตลาดและราคาสินค้าได้รวดเร็ว ถูกต้องกว่าเกษตรกรผู้ผลิต²

ปัญหาดังกล่าวนี้ ที่แล้มาแล้ว (ในบางช่วงบางเวลา) รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหา โดยแทรกแซงตลาดและราคาสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ทั้งระดับการส่งออก ขายส่ง ขายปลีก และระดับไรนา ดังเช่น ส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 ได้ใช้กลยุทธ์หรือมาตรการการพัฒนา ส่งเสริมให้มีระบบและขอบข่ายการกระจายข่าวสารด้านการตลาดและให้มีประสิทธิภาพและทั่วถึงระหว่างท้องถิ่นทางไกลกับตัวเมือง เพื่อให้เกิดโอกาสความเท่าเทียมกันทั้งเกษตรกรและพ่อค้าทุก ๆ ระดับ สามารถแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม มาตรการนี้เราอาจพิจารณาได้ว่า เป็นแนวทางที่ทราบถึงศักยภาพการเมืองและความต้องการขั้นพื้นฐานของเกษตรกร และผลกระทบต่อโดยตรงต่อนโยบายการพาณิชย์ ทั้งด้านการเมืองและบริหารงานของกระทรวงพาณิชย์ ซึ่ง

¹สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2522-2529, หน้า 65.

²เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

ในหลักการเป็นการรวมรูปแบบความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นข่าวสารได้¹ และอาศัยวิธีการวางระบบการบริหารเชิงระบบข้อมูล (Management Information System - MIS) โดยเริ่มต้นจากการสำรวจความต้องการใช้แหล่งข้อมูลและข่าวสารของผู้ใช้เสียก่อน² ดังเช่น มาตรการที่กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ได้รับอนุมัติเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานประมาณ ให้เริ่มดำเนินการ "โครงการพัฒนาระบบข้อมูลทางการค้า เฉพาะที่ใช้เงินกู้เพื่อปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ งวดที่ 1" ภายใตปี 2527-2528 และใช้งบประมาณ 15 ล้านบาท สำหรับวางระบบงานและพัฒนาบุคลากร เพื่อปรับปรุงโครงสร้างระบบข้อมูลและข่าวสารการค้า³

¹ คอยซ์ มีทรรศนะเรื่องข่าวสาร คือ การกระจายรูปแบบหรือความสัมพันธ์รูปแบบระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ Karl W. Deustch, The Nerves of Government Models of Political Communication and Control (London: The Free Press of Glencoe, 1963), p.146; โรเบิร์ต คาทล์ มีทรรศนะว่า ข่าวสารเป็นทรัพยากรทางการเมือง ซึ่งเป็นเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนำมาใช้ เพื่อให้คนมีอำนาจหรืออิทธิพลเหนือพฤติกรรมของบุคคลอื่น โปรดดูใน Robert A. Dahl, Modern Political Analysis (New Delhi : Prentice - Hall of India 1975), pp.37.

² William A. Bocchino, Management Information Systems Tools and Techniques (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, 1972), pp. 363 - 375.

³ กระทรวงพาณิชย์, กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, แผนงานระบบข้อมูลและข่าวสารการค้า (กรุงเทพมหานคร : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2526), (อัดสำเนา).

วัตถุประสงค์หลักของโครงการดังกล่าวนี้ เพื่อให้มีศูนย์ข้อมูลและข่าวสารทางการค้าของประเทศไทยที่สมบูรณ์ ทั้งในด้านการจัดเก็บรวบรวม ประมวลผล วิเคราะห์และพยากรณ์ เผยแพร่ที่เป็นระบบ และมีมาตรฐาน สามารถสนองความต้องการของเกษตรกร ผู้บริโภค ธุรกิจเอกชน และหน่วยงานรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางพัฒนา 6 แนวทาง คือ¹

1. ปรับปรุงระบบการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลให้สมบูรณ์ และเป็นที่เชื่อถือได้
2. ปรับปรุงระบบการประมวลผล การเก็บรักษาข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ให้สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์วิจัยได้โดยสะดวก ถูกต้อง รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์
3. ปรับปรุงและจัดทำเครื่องชี้หรือดัชนีแสดงภาวะตลาด และราคาสินค้าที่สำคัญของประเทศ ทั้งในด้านเกษตรกรและประชากรผู้บริโภค
4. ปรับปรุงการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำข้อมูลไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหาการค้าของประเทศ
5. ปรับปรุงระบบการจัดทำรายงานสำหรับเกษตรกร ธุรกิจ ผู้บริโภค และหน่วยงานรัฐ
6. ปรับปรุงการเผยแพร่ข้อมูลทางการค้าให้แพร่หลายถึงเกษตรกรผู้ใช้ข้อมูล ธุรกิจ และหน่วยราชการที่ต้องการข้อมูล รวมทั้งสร้างความเข้าใจในการใช้ข้อมูลเหล่านั้นตัดสินใจในการผลิต และการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกร

¹กระทรวงพาณิชย์, กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, สรุปโครงการพัฒนาระบบข้อมูลทางการค้า เฉพาะที่ใช้เงินกู้เพื่อปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ งวดที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2525), (อัครสำเนา).

แนวทางของโครงการพัฒนาระบบข้อมูลทางการค้านี้ น่าจะกล่าวได้ว่าเป็นมาตรการ
การพัฒนา สำหรับปรับปรุงและจัดวางระบบงานของรัฐบาลในเรื่องเกี่ยวกับสถิติและข้อมูลต่าง ๆ
ให้ชัดเจนแน่นอน¹ เพื่อประกอบการใช้วางแผนและกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะแนวทางการความคิด
ในทางปฏิบัติและการใช้นโยบายของรัฐ จึงเป็นวิธีการนำเอาระบบ MIS มาใช้เพื่อการเปลี่ยน
แปลงองค์การอย่างมีแผน และมีระบบ (Planned Change) อันเป็นการใช้อำนาจที่มีความ
เหมาะสมและชอบธรรม และการใช้กลไกการส่งข่าวสารในองค์การ² อันมีปัจจัยเอื้ออำนวยขั้นพื้นฐาน
คือ การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาองค์การด้วยเครื่องมือสื่อสารคอมพิวเตอร์ ดังปรากฏการณ์
ที่เกิดขึ้นกับสหรัฐ และญี่ปุ่น³ ข้อมูลและข่าวสารได้กลายเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานสำหรับ อธิบาย
พยากรณ์ภาวะการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เช่น ยุคสังคมข่าวสารหรือเศรษฐกิจชาว

¹ รุ่งฤทธิ์ ศยามานนท์, "การใช้วิธีการจัดวางระบบงานในการดำเนินนโยบาย
บริหาร" วารสารสังคมศาสตร์ 13 (ตุลาคม 2519) : 65-69; Eric de Grolier, The
Organization of Information Systems for Government and Public Adminis-
tration (France : Unesco, 1979).

² อรุณ รักธรรม, การพัฒนาองค์การเพื่อการเปลี่ยนแปลง (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 1-29.

³ Robert G. Murdick, MIS Concepts and Design (Englewood Cliffs
N.J.: Prentice-Hall, 1980); USA. United Nations Center on Transnational
Corporations - UNCTC, Transnational Corporations and Transborder Data
Flows : A Technical Paper (New York : United Nations, 1982), pp. 3-5;
Starr Roxanne Hiltz and Murray Turoff, The Network Nation Human Commu-
nication Via Computer, 2d ed. (Reading Massachusetts : Addison-Wesley,
1979).

สารปี 1980 ภาวะการจ้างแรงงานภาค ข้าราชการล้มมีแนวโน้มมากที่สุดร้อยละ 53 ของแรงงานทั้งประเทศ และเป็นชีวิตสังคมสมัยใหม่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารงานระดับสูง ระดับกลาง กับระดับปฏิบัติงาน

แต่อย่างไรก็ตาม จากเหตุผลและความจำเป็นในหลักการ และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นเราอาจพิจารณาได้ว่า การบริหารงานรวมทั้งการเกิดขึ้นและพัฒนาไปขององค์การหรือหน่วยงานใด ๆ นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความเชื่อ ทศนคติและค่านิยม ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญในการผลักดันทั้งให้เกิดการจัดตั้งและความสนใจร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก เพราะหากขาดสิ่งนี้แล้วย่อมจะเป็นการยากอันเนื่องมาจากจะเกิดการต่อต้าน ไม่ยอมรับ เป็นผลให้การดำเนินไป หรือสิ่งนั้น ๆ จะเป็นไปได้หรือพัฒนาได้ยาก

ดังนั้น ในการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้ จึงมีจุดมุ่งหมายศึกษาทั้งภาคทฤษฎี และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมของข้าราชการที่เกี่ยวข้อง หรือใกล้ชิดกับการบริหารเชิงระบบข้อมูล หรือแบบ MIS หรือหน่วยงานศูนย์ข้อมูลทางการค้า ที่จะจัดตั้งขึ้น รวมทั้งปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อ ทศนคติและค่านิยม จะช่วยให้เข้าใจถึงปัญหาในทางบริหารงานของกระทรวงพาณิชย์ ตลอดจนเป็นสิ่งชี้ให้เห็นถึงปัญหาเช่นว่านั้นในวงราชการได้เป็นอย่างดี

การศึกษาวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาถึงเรื่องดังกล่าว โดยพยายามจะค้นหาคำตอบว่า มีแนวทางหรือเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อย่างไร ที่จะมีการใช้เทคนิคระบบการบริหารเชิงระบบข้อมูลแบบ MIS ในกระทรวงพาณิชย์ และจะหาหลักการรูปแบบ หรือปรัชญาการบริหารที่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริหารกระทรวงพาณิชย์ โดยเฉพาะอะไรเป็นศักยภาพ หรือพลังแอบแฝงซ่อนเร้นในตัวข้าราชการกระทรวงโดยทั่วไป ซึ่งการใช้รูปแบบ MIS จำเป็นต้องการปัจจัยเอื้ออำนวย ส่งเสริมและทราบถึงผลกระทบต่อการบริหารทั่ว ๆ ไปของกระทรวงพาณิชย์ เช่น การเรียกใช้ ควบคุมและเก็บรักษาข้อมูลและข่าวสารการค้า อันเนื่องมาจากบทบาทสถานภาพของราชการ หรือสถานการณ์อะไรที่จะเป็นตัวกำหนดรูปแบบ MIS ของกระทรวงพาณิชย์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. วัตถุประสงค์หลัก เพื่อ

1.1 เพื่อให้เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการบริหารเชิงระบบข้อมูล (Management Information System - MIS) ซึ่งมีการจัดการข้อมูลโดยจัดเก็บ ควบคุม และเรียกใช้ได้โดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยมีหน่วยงานที่ปฏิบัติงานนี้เป็นแกนของการดำเนินงาน

1.2 เพื่อให้เห็นปัจจัยสิ่งแวดล้อมสำคัญ ที่ทำให้มีการจัดตั้งหน่วยงานราชการใหม่ขึ้น และหรือการขยายของหน่วยงานราชการ

1.3 ทราบอุปสรรคปัญหาในกำริริเริ่มจัดตั้งศูนย์ข้อมูลทางการค้า ของกระทรวงพาณิชย์ หรือความเป็นไปได้ของการจัดตั้งหน่วยงานนี้

2. วัตถุประสงค์รอง เพื่อ

2.1 ศึกษาการทำหน้าที่ (Functions) ของการบริหารเชิงระบบข้อมูล หรือชี้ให้เห็นประสิทธิภาพของหน่วยงานที่ใช้การบริหารดังกล่าว

2.2 ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญ ที่ผลักดันให้มีการใช้การบริหารเชิงระบบข้อมูล และหรือทำให้เกิดหน่วยงาน โดยเน้นศึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางกระทรวงพาณิชย์ และหรือการขยายของหน่วยงานดังกล่าว อันได้แก่ ประสิทธิภาพความคล่องตัว การมีอำนาจและอิทธิพล หรือผลประโยชน์ของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2.3 ทราบธรรมชาติของข้าราชการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพล ทำให้การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางของกระทรวงพาณิชย์สัมฤทธิ์ผล และส่งเสริมให้หน่วยงานนี้ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนา อันได้แก่ ธรรมชาติที่สนับสนุนส่งเสริมของบุคคลที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้อง และความร่วมมือสนใจปฏิบัติงานอย่างจริงจังของข้าราชการที่เกี่ยวข้อง

2.4 ค้นหาปัจจัย สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกับหน่วยงานที่จะนำการบริหารเชิงระบบข้อมูลแบบ MIS มาใช้ในหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์

2.5 ชี้ให้เห็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลทำให้หน่วยงานนี้จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนา อันได้แก่ ความร่วมมือในการสนใจปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

2.6 ต้องการศึกษความสัมพันธ์ของผลประโยชน์ และหรือเรื่องการเมืองกับการเกิดขึ้นของหน่วยงานราชการ

ขอลกลง เบื้องต้นและนิยามศัพท์ที่สำคัญ

1. องค์การ หมายถึง กระทรวงพาณิชย์ กล่าวคือ หน่วยงานซึ่งประกอบด้วยระบบ (ส่วน) ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ ๆ มีความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์กัน และขึ้นต่อกันและกันอย่างแน่นแฟ้น 4 ส่วน ซึ่งหน่วยงานในที่นี้หมายถึง กระทรวงพาณิชย์ ดังนี้

1.1 เป้าหมายและค่านิยมในหน่วยงาน ได้แก่ แนวนโยบายการพัฒนา ระบบข้อมูลและข่าวสาร หรือแนวทางสำหรับวิธีการปฏิบัติในอนาคตเกี่ยวกับข้อมูลและข่าวสาร ได้แก่ เกณฑ์ หรือมาตรฐาน สำหรับประเมินสิ่งต่าง ๆ โดยเชื่อว่าสิ่งที่ได้ประเมินเป็นวิธีปฏิบัติหรือเป้าหมายที่หน่วยงานต้องการเห็นดีเห็นชอบ สมควรที่จะยึดถือปฏิบัติ ดังนั้น เป้าหมายและค่านิยม จึงเป็นเหตุผลสำหรับปฏิบัติงานในกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากระบบสังคมไทย หรือ นโยบายเศรษฐกิจของประเทศ และค่านิยมของระบบราชการไทย

1.2 เทคนิคและวิชาการ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ในการบริหาร บริการ ประมวลผลข้อมูลในหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ รวมทั้งการใช้ความรู้ความสามารถของข้าราชการ ภายใต้พื้นฐานการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานข้อมูลและข่าวสารในกระทรวงพาณิชย์ ดังนั้น เทคนิคและวิชาการ จึงเป็นการใช้วิทยาการความรู้ใหม่ ๆ มาปฏิบัติงานในกระทรวงพาณิชย์

1.3 โครงสร้าง ใต้แก่ การรวมตัวกันของกลุ่มข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ที่ยึดเหนี่ยวกันด้วยสายใยแห่งความสัมพันธ์แบบค่านิยมราชการไทย เช่น ระบบเครือญาติ หรือระดับชั้นหน่วยงานและระเบียบการปฏิบัติตามลักษณะของงานต่าง ๆ เช่น ส่วนราชการและการแบ่งแยกหน้าที่การประสานแผนงาน ลำดับชั้นของการบังคับบัญชา เช่น งานวิชาการและเทคนิค งานบริหารและงานปฏิบัติการในกระทรวงพาณิชย์ อันได้แก่

1.3.1 สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี ทำหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมืองของรัฐมนตรี ควบคุมและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ และนโยบายคอมพิวเตอร์ที่กำหนดตรวจตราดูแลดำเนินการให้เป็นไปตามแนวที่รัฐมนตรีวางไว้เป็นลายละเอียด และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกระทรวงฯ

1.3.2 งานบริหาร คือ หน่วยงานสำนักงานปลัดกระทรวง ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกการบริหารงานทั่วไปของกระทรวง ควบคุมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานศูนย์ข้อมูลการค้าให้ได้ผลตามเป้าหมายและนโยบายของกระทรวง และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานทุกหน่วยงานของกระทรวง

1.3.3 งานวิชาการและเทคนิค คือ หน่วยงานในกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน มาตรการ และกลยุทธ์ ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาการพาณิชย์ และระบบข้อมูลและข่าวสารให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาล เพื่ออำนวยความสะดวกและปฏิบัติงานศูนย์ข้อมูลทางการค้าของกระทรวงพาณิชย์

1.3.4 งานปฏิบัติการ คือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่นำแผนงานพัฒนาระบบข้อมูลและข่าวสาร ไปดำเนินการเพื่อควบคุมและส่งเสริมการพาณิชย์ของประเทศ ซึ่งติดต่อกับประชาชน เพื่อดำเนินการบริหารงานและบริการดูแลผู้บริโภค ผู้จำหน่าย และธุรกิจเกี่ยวกับการ

เงินและประกันภัยใหม่มีความเสมอภาค ยุติธรรม ตามนโยบายการค้าภายในและต่างประเทศอย่างเสรีนิยม แบ่งเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. กรมการค้าต่างประเทศ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลและข่าวสารที่ได้จากผลการปฏิบัติงาน "ส่งเสริมส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศ และงานควบคุมการนำเข้าสินค้า" เพื่อจัดเตรียมข้อมูลส่งเข้าเก็บรักษา ณ ศูนย์ข้อมูลทางการค้าสำหรับเรียกนำมาใช้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่สามารถสนองความต้องการในการบริหารงาน และบริการประชาชนตามอำนาจหน้าที่ของกรมการค้าต่างประเทศ

2. กรมการค้าภายใน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลและข่าวสารที่ได้จากผลการปฏิบัติงาน "ควบคุมและส่งเสริมการค้าภายในประเทศ เช่น ดูแล กำหนดราคาส่งเสริมการตลาด รักษาระดับราคาสินค้า การไหลเวียนของสินค้าและบริการ แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการค้า คลังสินค้า" เพื่อจัดเตรียมข้อมูลส่งเข้าเก็บรักษา ณ ศูนย์ข้อมูลทางการค้าสำหรับเรียกนำมาใช้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ที่สามารถสนองตอบความต้องการในการบริหารงาน และบริการประชาชนตามอำนาจหน้าที่ของกรมการค้าภายใน

3. กรมทะเบียนการค้า จัดเก็บรวบรวมข้อมูลและข่าวสารที่ได้จากผลการปฏิบัติงาน กฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจการค้า งานธุรกิจน้ำมันเชื้อเพลิง งานทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์ และนิติบุคคล งานเครื่องหมายการค้าและสิทธิบัตร งานควบคุมชั่งตวงวัด เพื่อจัดเตรียมข้อมูลและข่าวสารส่งเข้าเก็บรักษา ณ ศูนย์ข้อมูลทางการค้าสำหรับเรียกข้อมูลและข่าวสารมาใช้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสนองความต้องการในการบริหารงานและการบริการประชาชนตามอำนาจหน้าที่ของกรมทะเบียนการค้า

4. สำนักงานประกันภัย จัดเก็บรวบรวมข้อมูล "งานควบคุมดูแลและแก้ไขปัญหา เรื่อง การดำเนินการและฐานะการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจการประกันภัย

เช่น ตัวแทนประกันภัย นายหน้าประกันภัย กฎหมายว่าด้วยการประกันภัยทุกประเภททุกชนิด งาน คำร้องไวซึ่งธุรกิจของประเทศไทยคงอยู่และแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศได้ งานประชาสัมพันธ์ประกัน ภัย" เพื่อจัดเตรียมข้อมูลส่งเข้าเก็บรักษา ณ ศูนย์ข้อมูลทางการค้าซึ่งสามารถเรียกมาใช้ได้ด้วย ระบบคอมพิวเตอร์ สามารถสนองความต้องการด้านการบริหารงาน และบริการประชาชนตาม อำนาจหน้าที่ของสำนักงานประกันภัย

5. องค์การคลังสินค้า จัดเก็บรวบรวมข้อมูลและข่าวสารที่ได้ รับจากผลการปฏิบัติงานเรื่อง "ธุรกิจ ผลกำไรให้กับกระทรวง และการบริการช่วยเหลือเก็บ รักษาสินค้าอุปโภคบริโภคไว้บริการประชาชนด้วยความยุติธรรม" เพื่อจัดเตรียมข้อมูลส่งเข้าเก็บ รักษา ณ ศูนย์ข้อมูลทางการค้าซึ่งสามารถเรียกมาใช้ได้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และสามารถสนอง ความต้องการด้านการบริหารงานและบริการประชาชนได้ตามอำนาจหน้าที่ขององค์การคลังสินค้า

1.3.5 งานประชาสัมพันธ์ คือ กรมพาณิชย์สัมพันธ์ทำหน้าที่บริการและ สนับสนุนพัฒนาผลที่ได้จากการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการดำเนินงาน บริหารงานแหล่งข้อมูลและ การบริการข้อมูลและข่าวสารจากศูนย์ข้อมูลทางการค้า เพื่อเผยแพร่และพัฒนาส่งเสริมการส่งออก และนำเข้าสินค้าให้เป็นไปตามนโยบายการพาณิชย์ของประเทศ และการบริการเป็นสื่อเชื่อมโยง ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ ตามอำนาจหน้าที่ของกรม พาณิชย์สัมพันธ์

1.4 สังคมและจิตวิทยาในหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ การกำหนดคตพบาท กระทรวงพาณิชย์ที่แสดงออกโดยกลุ่มข้าราชการในรูปลักษณะรูปแบบ ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากพฤติกรรมและระบบราชการ ค่านิยมระบบราชการไทย และสถาน ภาพซึ่งมีฐานะและตำแหน่งมาจาก โครงสร้างและคุณสมบัติประจำตัวของข้าราชการเอง

ดังนั้น สังคมและจิตวิทยาจะเป็นสภาพความเตรียมพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะดำเนิน งานในองค์การ

1.5 การบริหาร ได้แก่ ข้าราชการใช้ระเบียบวิธีการหรือนโยบายการตัดสินใจ ติดต่อสื่อสารและการควบคุมการประสานแผนงาน (Integrate) ที่แยกแยะตามหน้าที่ความรับผิดชอบในหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ทั้งหมดทุกระดับ ให้เป็นแผนงานเดียวกันตามข้อ 1.3

ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการใช้เทคนิคการบริหารเชิงระบบข้อมูล ในลักษณะศูนย์ข้อมูลทางการค้า ซึ่งจะเป็นการรวมเอาส่วนต่าง ๆ ทั้ง 4 ขององค์การ (ข้อ 1.1 ถึงข้อ 1.5) เข้าด้วยกัน อันนำไปสู่สมรรถนะของหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ มีบทบาทประสานงานข้อมูลและข่าวสารกับหน่วยงานภายนอกและในกระทรวงใดอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายขององค์การข้างต้น อธิพิจารณาว่าองค์การหมายถึง กระทรวงพาณิชย์ทำหน้าที่เป็นตัวประมวลผลข้อมูลและข่าวสาร (Information Processor) และได้รับข้อมูลและข่าวสารมาจากระบบทางเดินของข่าวสาร ทั้งภายในและนอกกระทรวง (Information Flow) ซึ่งเป็นส่วนที่ทำหน้าที่ติดต่อสื่อสาร รับ/ส่งข้อมูล (Input/Output -I/O) จากหน่วยงานภายในกระทรวงและนอกกระทรวง อุปมาอุปมัยแทนส่วนที่คอยทำหน้าที่ให้กับตัวระบบ (องค์การ - กระทรวง) ติดต่อรับ/ส่งข่าวสารกับสิ่งแวดล้อมทั้งในระบบและนอกระบบ อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ หน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ให้ทำหน้าที่เป็นระบบเปิด (Open System)

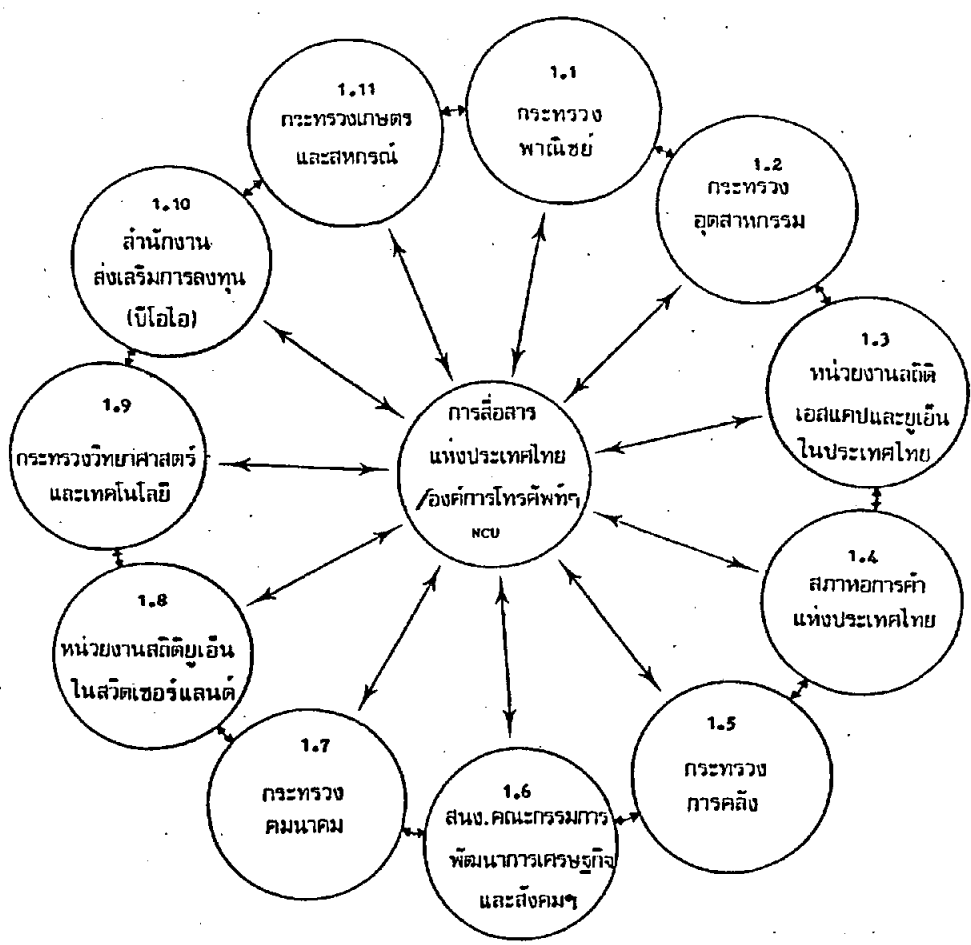
ดังนั้น องค์การจึงต้องมีสมรรถภาพในการจำแนกแจกแจงหน้าที่ (Differentiation) และการประสานงาน (Coordination) ระหว่างส่วนต่าง ๆ ขององค์การทั้งรูปแบบการบริหารภายในและการบริหารปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การด้วย

ในวิถยานิพนธ์นี้ จะเสนอหน่วยงานกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่และได้ระดมการปฏิบัติงานในข้อเท็จจริงด้วยฐานะศูนย์คอมพิวเตอร์ แทนกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกผูกพัน และค่านิยม ตามขนบธรรมเนียมประเพณีของการบริหารงานคอมพิวเตอร์ ทั้งด้านอัตรากำลัง งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงกำหนดรูปแบบตามแนวความคิดปฏิบัติการที่สอดคล้องกับวิธีเชื่อมโยงข้อมูลและข่าวสารการค้า ของ

กระทรวงพาณิชย์ ด้วยระบบประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ (Electronic Data Processing System - EDPS) ทั้งระบบเชื่อมโยงข้อมูลโดยตรง (On-Line) และระบบเชื่อมโยงข้อมูลอิสระ (Off-Line) ซึ่งปัจจุบันในทางปฏิบัติได้ใช้ภาระผูกพัน ด้วยมาตรการประสานงานโครงการศูนย์ข้อมูลทางการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการคลัง ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนต่าง ๆ ภายนอกกระทรวงพาณิชย์ เรียกว่า "ข่ายสื่อสารข้อมูลทางการค้า (Trade Information Network)" ตามโครงการพัฒนาระบบข้อมูลทางการค้า และแผนปฏิบัติงานประจำวันต่อเนื่อง

ผังแผนภูมิที่ 1 เรื่อง เป้าหมายข่ายสื่อสารข้อมูลและข่าวสารการค้า

แผนภูมิที่ 1. เป้าหมาย ข่ายสื่อสารข้อมูล และข่าวสารการค้า

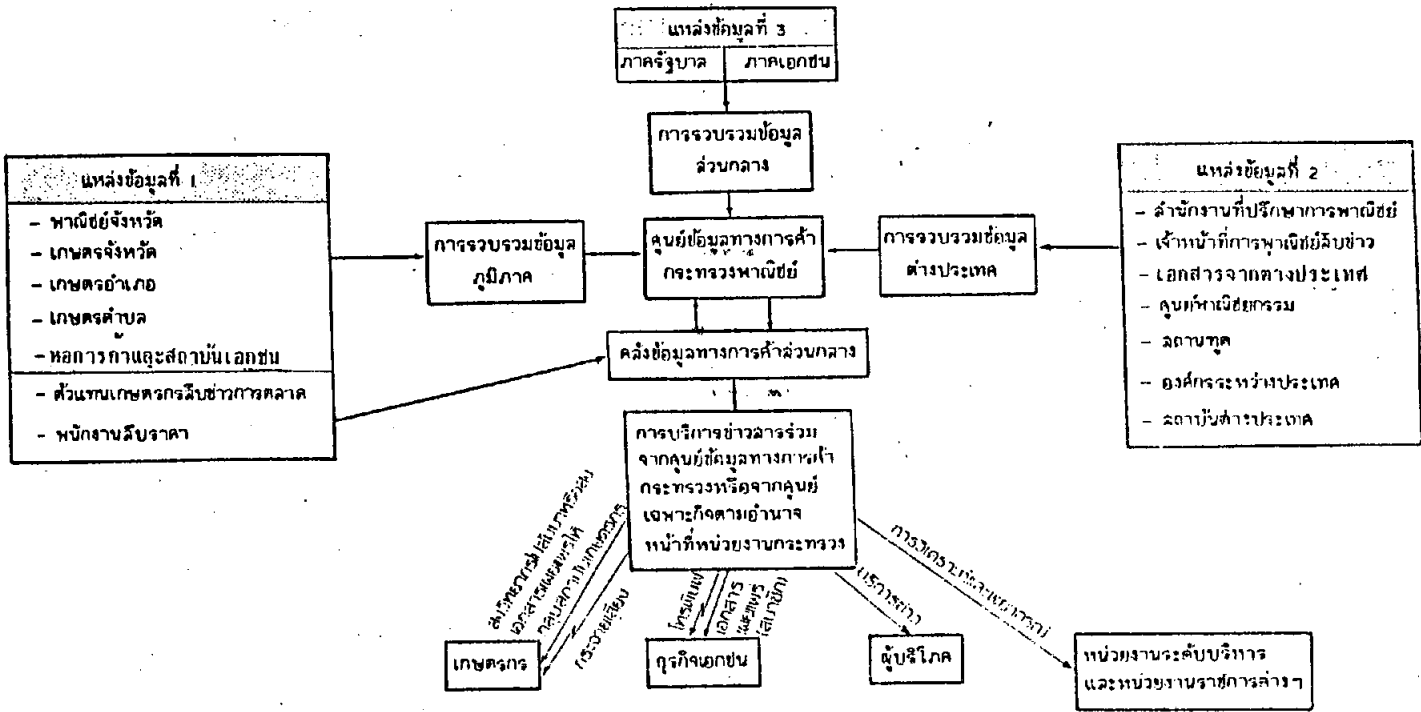

NCU: NETWORK CONTROL UNIT

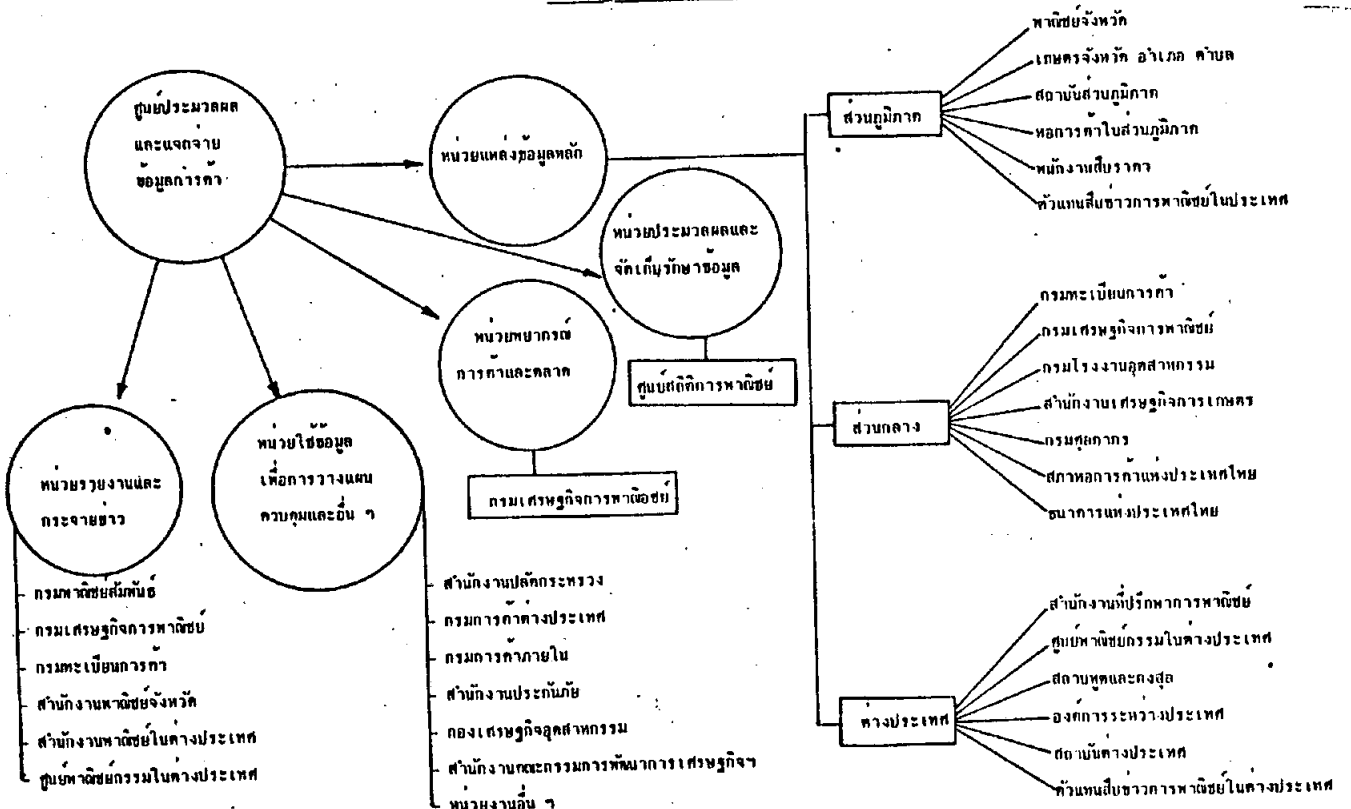
โปรดดูแผนภูมิเป้าหมายข่ายสื่อสารข้อมูลและข่าวสารการค้าในรายละเอียดภาคผนวก

แผนภูมิที่ 2

แนวความคิด ระบบการจัดเก็บรวบรวม ประมวล วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลทางการค้า

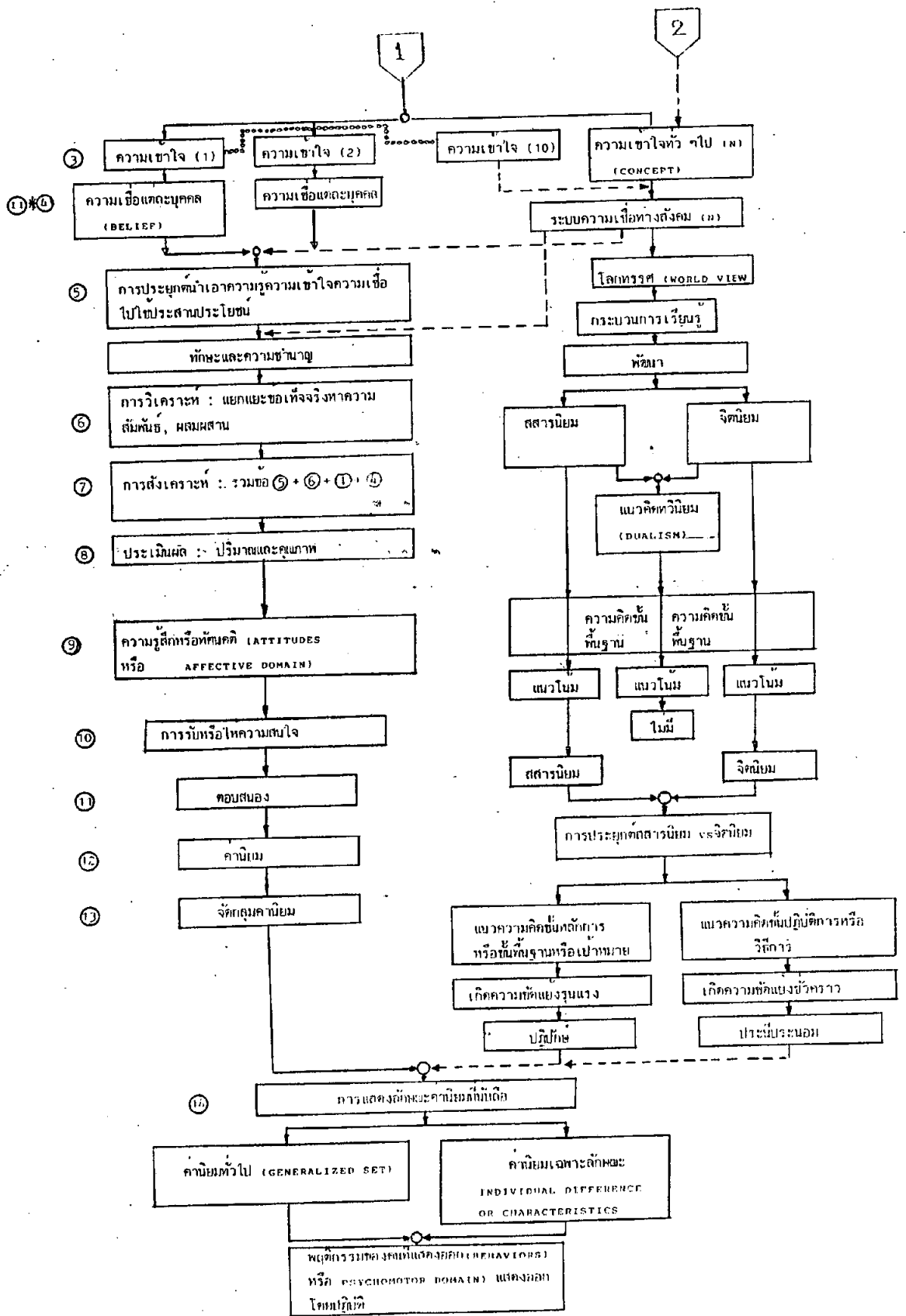

หน่วยปฏิบัติและประสานงานข้อมูล

2. พฤติกรรม หมายถึง ศักยภาพหรือท่าทีทางจิตใจของคน ซึ่งประกอบไปด้วยความคิด ความรู้ ความเชื่อ ความรู้สึกผูกพัน ทัศนคติ และค่านิยม ต่อผลประโยชน์ในการจัดสรรทรัพยากรของสังคม (เช่น ตำแหน่งหน้าที่ อำนาจ เกียรติ ความเคารพยกย่อง งบประมาณ อัตรากำลัง ฯลฯ) ซึ่งถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์หรือความรู้สึกเมื่อถูกเร้า โดยสถานการณ์สิ่งแวดล้อมพร้อมที่จะทำให้บุคคลกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด การศึกษาพฤติกรรมจึงเป็นการศึกษาถึงอารมณ์แสดงออก การสร้างความคิดสนับสนุนและกระทำตามความคิดนั้น ๆ ในวิทยานิพนธ์นี้ ถือว่าแบบสอบถามที่ข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ตอบ เป็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อม คำถามและคำตอบแต่ละข้อของแบบสอบถาม เป็นอารมณ์ความรู้สึกของข้าราชการนั้น ๆ

วิเคราะห์ รูปแบบลำดับขั้นตอนการเกิดพฤติกรรม ตามผังภาพต่อไปนี้

3. ศักยภาพพลังแอบแฝงซ่อนเร้นในตัวข้าราชการ คือ ท้าทายทางจิตใจของคนที่ถูกเรงเร้าจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมใดอย่างไรมัน เป็นผลมาจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมหรือองค์การ จึงทำให้รูปแบบความคิด ความเชื่อ ความรู้ ทัศนคติ และค่านิยมของข้าราชการขึ้นอยู่กับการถ่ายทอดจากองค์การ

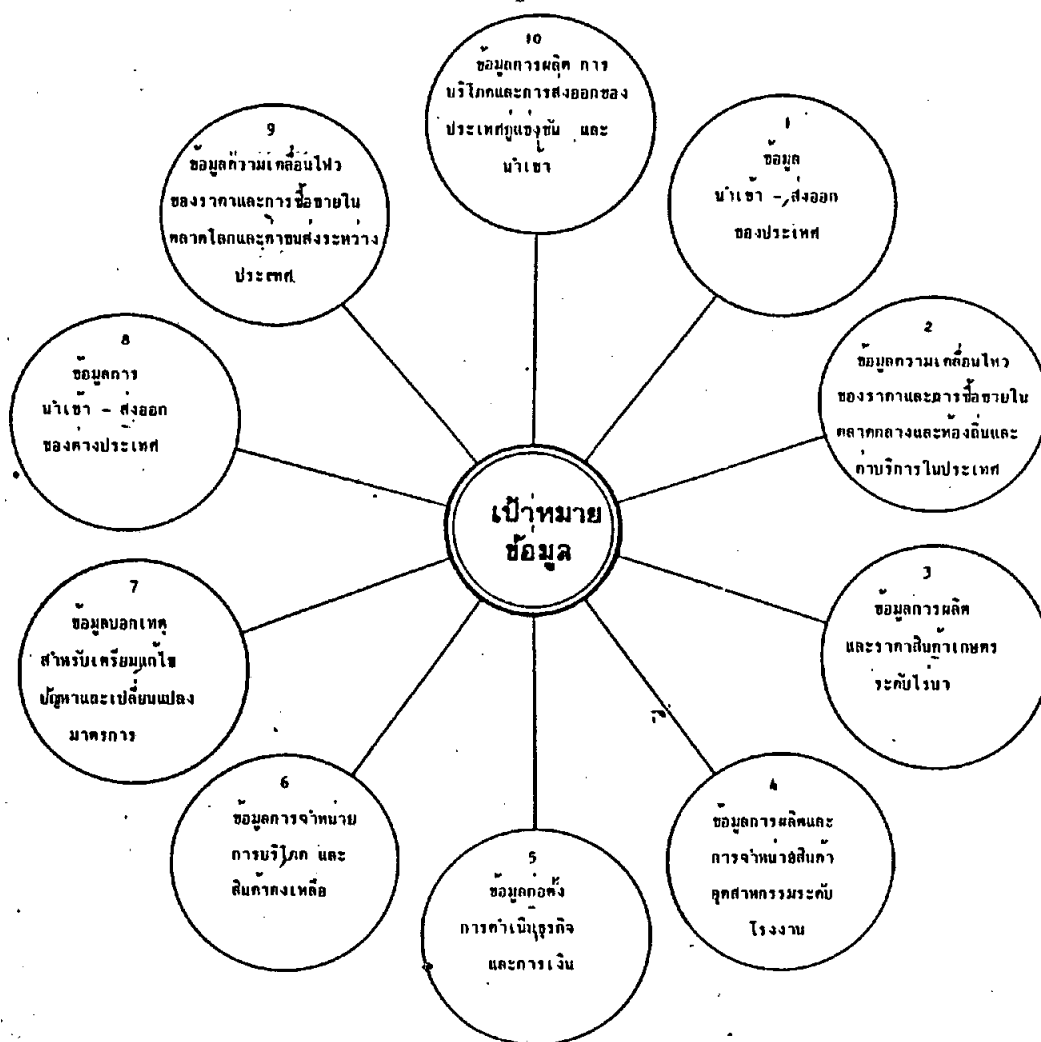
4. พฤติกรรมการบริหารเชิงระบบข้อมูล หรือระบบข่าวสารสำหรับผู้บริหาร (Management Information System - MIS) หมายถึง ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาองค์การอันได้แก่ ความนิยมชมชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การใช้เครื่องมือสนับสนุนเทคนิคการบริหารเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ

4.1 การมีสถาบันหรือหน่วยงานที่มีโครงสร้างหน้าที่ชัดเจนเป็นแกนนำ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1.1 กิจกรรมเกี่ยวกับแนวทางจัดเก็บ รวบรวม ควบคุมและการเรียกใช้ข้อมูลและข่าวสารการค้า ดังรูปแผนภูมิที่ 2 ผลของความสัมพันธ์จากกิจกรรมจะมีการถ่ายทอดปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่อง และเปลี่ยนแปลงตามแนวทางของแผนปฏิบัติงานที่วางไว้ร่วมกับหน่วยงานภายนอก ดังเช่น แบบแผนของความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกผูกพัน และค่านิยม ต่อสิ่งแวดล้อมและสมรรถนะของโครงการพัฒนาระบบข้อมูลทางการค้าว่า เป็นเป้าหมายและวิธีปฏิบัติงานประจำวันที่สำคัญของกระทรวง เพื่อใช้สำหรับประกอบการปฏิบัติงานและตัดสินใจ ที่ได้รับจากหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์

4.1.2 หน่วยงานสามารถจำแนกแจกแจงหน้าที่ความรับผิดชอบและมีการประสานงานกันในส่วนต่าง ๆ ทั้งในกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Differentiation and Coordination) ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/แผนงาน การมีมาตรฐานของข้อมูลเพื่อใช้ร่วมกัน กล่าวคือ การมีฐานข้อมูล (Data Base) และคลังข้อมูลกลาง (Data Bank) สำหรับแลกเปลี่ยนใช้ข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ได้แก่ เพิ่มข้อมูลหรือการจัดการเพิ่มข้อมูลที่อยู่ในโครงสร้าง หน้าที่อื่นเดียวกันเกี่ยวเนื่องกันเป็นชั้นเป็นตอน ได้แก่ เพิ่มข้อมูลและข่าวสารการค้า เช่น ข้อมูลอุตสาหกรรม ข้อมูลคานผู้ประกอบการธุรกิจ ข้อมูลสำหรับบริหารงานกระทรวง (งบประมาณ การแบ่งส่วนราชการ อำนาจหน้าที่ กฎหมาย การติดตามหมายกำหนดการ อัตราค่าลงชำระราชการ ฯลฯ) ข้อมูลส่งออก-นำเข้าข้อมูลภาวะการผลิตการเกษตร ดัชนีภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3

4.1.3 หน่วยงานมีการใช้ระบบข่าวสารสำหรับผู้บริหาร (Management Information System - MIS) หรือมีเทคนิคการบริหารเชิงระบบข้อมูล

1. นิยามทั่วไป MIS หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก ผูกพัน และค่านิยมในกิจกรรมและลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูลและข่าวสารของหน่วยงาน สามารถสนองความต้องการของผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง และระดับปฏิบัติงาน โดยใช้ข้อมูลและข่าวสารประกอบการตัดสินใจดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์

2. นิยามปฏิบัติการ MIS หมายถึง

ก. การมีศูนย์ข้อมูลการค่างที่สมบูรณ์ทั้งด้านการจัดเก็บรวบรวม เก็บรักษา ประมวลผล วิเคราะห์และพยากรณ์ และเผยแพร่ที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน สามารถสนองความต้องการของข้าราชการระดับต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งสามารถบริการประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน กระทรวงพาณิชย์ ในแต่ละหน่วยงานอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ได้แก่ วิธีการปฏิบัติงานตามแนวทางพัฒนา 6 แนวทาง หน้า 4-5 เรื่อง ความสำคัญของปัญหาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ข. การมีแผนงานข้อมูลและข่าวสารร่วมกัน หรือการประสานแผน (Integrated) กับหน่วยงานระหว่างกระทรวง โดยข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติงานต่าง ๆ กัน ดังแผนภูมิที่ 1 เรื่อง เป้าหมาย ข่ายสื่อสารข้อมูลและข่าวสารการค่าง

ค. ข้าราชการระดับสูงมีความกระตือรือร้น สนใจ เช่น การตระหนัก ยินยอม เลียนแบบ เพื่อให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารงานข้อมูลและข่าวสารการค่างภายในหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์

ง. ความสำนึกในหน้าที่ข้าราชการ และความเชื่อมั่นในตัวเองต่อการใช้ข้อมูลและข่าวสารด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และผลประโยชน์ในการเลื่อนขั้นระดับตำแหน่งในหน้าที่ให้สูงขึ้น และมีบทบาทในหน้าที่เพิ่มขึ้น เช่น การปฏิบัติตามแนวทางป้อนข้อมูลที่หน่วยงานตนเองปฏิบัติอยู่กับศูนย์ข้อมูลและข่าวสารการค้า พร้อมกับเข้าร่วมในกิจกรรมประสานงานและเข้าไปมีอิทธิพลต่อนโยบายและวิธีปฏิบัติงานด้วย

จ. ความคิดความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ของข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ ในกิจกรรมทางการบริหารเชิงระบบข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

4.1.4 การบริหารงานข้อมูล หรือการจัดการข้อมูล (Data Management) มีความหมายดังนี้

1. แนวความคิดทั่วไป การบริหารงานข้อมูล คือ การควบคุมข้อมูลและข่าวสาร (Control) การเก็บรักษาข้อมูลและข่าวสาร (Storage) และการนำข้อมูลและข่าวสารมาใช้ (Retrieve) โดยมีการดำเนินการข้อมูลและข่าวสารภายในศูนย์ข้อมูลทางการค้า

2. แนวความคิดปฏิบัติการ การบริหารงานข้อมูล คือ การใช้เครื่องมือสื่อสารคอมพิวเตอร์ หรือระบบคอมพิวเตอร์ หรือระบบประมวลผลข้อมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์หรือคอมพิวเตอร์ (Electronic Data Processing System-EDPS) เช่น เครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งอำนวยความสะดวก และปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการกรมเศรษฐกิจ การพาณิชย์ ด้านงบประมาณ บุคคลากร เครื่องจักรกลและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ วิธีวางระบบข่ายสื่อสารข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ อันประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

ก. เครื่องจักรกลคอมพิวเตอร์ใหญ่ (Host) ใ้แก่
เครื่องจักรกลต่าง ๆ (Hardware) ซึ่งติดตั้งศูนย์กลางคอมพิวเตอร์ใหญ่ ณ กรมเศรษฐกิจการ
พาณิชย์

ข. เครื่องจักรกลคอมพิวเตอร์ศูนย์เฉพาะกิจ ใ้แก่
ลักษณะแบบเครื่องจักรกลต่าง ๆ ที่มี "คุณลักษณะประมวลผลแบบแบ่งแยกและกระจายการประมวล
ผลรับส่งข้อมูล ทั้งระบบเชื่อมโยงข้อมูลโดยตรง และระบบเชื่อมโยงข้อมูลอิสระ (Data Distri
buted Processing - DDP)" ซึ่งติดตั้งกระจายอยู่ ณ หน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงพาณิชย์
ในปัจจุบัน และในอนาคตตามโครงการพัฒนาระบบข้อมูลทางการค้า เพื่อปฏิบัติงานระหว่างระบบ
เชื่อมโยงข้อมูลโดยตรง (Online) และระบบเชื่อมโยงข้อมูลอิสระ (Offline) ร่วมกับเครื่อง
จักรกลคอมพิวเตอร์ใหญ่ เช่น เครื่องรับส่งข้อมูลเทอร์มินัล มินิคอมพิวเตอร์ ไมโครคอมพิวเตอร์
พีซีคอมพิวเตอร์ และเครื่องบันทึกข้อมูลคาส์เอนทรี่

ค. ระบบโปรแกรมสำเร็จรูป (Software) ใ้แก่
โปรแกรมวิเอ็ม ซีไอซีเอส คอสวีเอสอี มาร์คไฟว์ โคบอล ฟอร์แทรนโฟว์ ออฟีซีทู เบสิก ฯลฯ

ง. การจัดส่งบุคลากรคอมพิวเตอร์ จากกรมเศรษฐกิจ
การพาณิชย์ไปอำนวยความสะดวก การอบรมการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานทั้งด้านคลังข้อมูลกลาง
การกลั่นกรองข้อมูล การวางระบบและบำรุงรักษาและประมวลผลงานข้อมูล และการจัดเตรียม
ข้อมูลประจำ ณ หน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ บุคลากรดังกล่าว ใ้แก่ เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิว
เตอร์ ผู้เชี่ยวชาญคอมพิวเตอร์ ผู้ชำนาญการคอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่บันทึก
ข้อมูล นักสถิติ นักวิชาการสถิติ และนักบริหารงานสถิติ เป็นต้น

4.2 ปัจจัยการเมือง หมายถึง ผลประโยชน์ที่จะตอบสนองผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ หรือหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ ความต้องการที่จะได้เข้ามีส่วนร่วมวางแผนควบคุมหรือปฏิบัติงาน และติดตามประเมินผลงานข้อมูลและข่าวสารการค้า เช่น ความร่วมมือเอาใจใส่จากกิจกรรมข้อมูลและข่าวสารการค้า และมีตราจากเพื่อนข้าราชการ ความเป็นเจ้าของกิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ การถูกยอมรับในตำแหน่งที่ปฏิบัติอยู่ และความต้องการที่จะได้รับความยกย่อง การปฏิบัติงานจากเพื่อนข้าราชการ และผู้ปฏิบัติงานร่วมโครงการ/แผนงานต่อเนื่อง เช่น การเข้าร่วมสัมมนาฝึกอบรม และการยกย่องมีชื่อเสียงและสนใจในหน่วยงาน การมีข้าราชการระดับมาตรฐานตำแหน่งระดับ 1 - 10 ปฏิบัติงานได้ไกลซีกกันมากที่สุด หรือปัจจัยการเมือง หมายถึง ความร่วมมือประสานงานซึ่งกันและกัน ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ของข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ และข้าราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักการบริหารเชิงระบบข้อมูลด้วยการจัดสรรการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นกลไกช่วยเหลือการปฏิบัติงานซึ่งกันและกันในระดับของข้าราชการ

4.3 ปัจจัยภายนอกกระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ การสร้างข่ายสื่อสารข้อมูลร่วมหน่วยงานระหว่างกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรฯ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจฯ สำนักงานข้าราชการพลเรือน สำนักงานงบประมาณ หน่วยงานสถิติ เอสแคปและยูเอ็น ดีปูน อเมริกา คังแผนภูมิที่ 1

4.4 การพัฒนาองค์การ (Organization Development - OD) ได้แก่ การมีแผนงานพัฒนาระบบข้อมูล โดยมีแบบนโยบายการปฏิบัติงานที่ได้รับความร่วมมืออย่างใกล้ชิดจากสถานภาพผู้บริหารระดับต่าง ๆ หรือทุกระดับขึ้นจากหน่วยงานที่มีลักษณะเทคนิควิชาการการบริหาร และปฏิบัติตามโครงสร้างและสัมพันธ์ภาพ หรือบทบาทระหว่างสมาชิกในองค์การที่จะแสดงศักยภาพและท่าทีทางจิตใจที่จะได้แสดงออกมา

5. สถานภาพของผู้บริหารระดับต่าง ๆ หมายถึง ข้าราชการการเมือง คือ รัฐมนตรีว่าการ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ข้าราชการประจำ คือ ข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งตามระดับมาตรฐานตำแหน่ง (ซี 1-11) โดยแยกเป็นระดับดังนี้

5.1 ผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ ข้าราชการชั้นสูงซี 9-11 อันได้แก่ ความรับผิดชอบในฐานะปลัดกระทรวง ที่ปรึกษาการพาณิชย์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ อธิบดี รองอธิบดี

5.2 ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ ข้าราชการซี 5-8 อันได้แก่ ความรับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการกอง หัวหน้าฝ่าย ผู้อำนวยการ และนักวิชาการ หัวหน้างาน หัวหน้าแผนก

5.3 ผู้บริหารระดับต้นและระดับผู้ปฏิบัติงานทั่วไป ได้แก่ ข้าราชการระดับค่าซี 1-4 อันได้แก่ ความรับผิดชอบในฐานะผู้ควบคุมการปฏิบัติงาน และผู้ปฏิบัติงานทั่วไป รวมทั้งข้าราชการลูกจ้างประจำและชั่วคราว

6. การพัฒนา (Development) คือ การสนองตอบต่อความต้องการและความเจริญเติบโตในศักยภาพของข้าราชการ และศักยภาพของกระทรวงพาณิชย์ เช่น นโยบายและแผนงานการบริหารงาน เทคนิคและวิชาการ การปฏิบัติงาน ดังนั้น ความหมายการพัฒนาจึงเป็นกิจกรรมอาศัยระยะเวลายาวนานมากกว่าระยะสั้น จึงเป็นการรวมเอาความคิด ความเชื่อ ความรู้ ทักษะ คติ และค่านิยมของข้าราชการทุกคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งบางครั้งอาจจะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องความเข้าใจร่วมบางกลุ่มบางคน โดยผ่านสื่อกลางการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยงาน ในรูปแบบการฝึกอบรม อันเป็นการปรับปรุงศักยภาพหรือทำที่ทางจิตใจของข้าราชการ ในระยะสั้น การพัฒนาองค์การ คือ การมีแผนงานพัฒนาระบบข้อมูลทางการค้า โดยมีแผนนโยบายการปฏิบัติงานที่ได้รับความร่วมมืออย่างใกล้ชิดจากข้าราชการระดับสูง และผู้บริหารหน่วยงานชาย สือสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการมีการติดต่อประสานงานเชื่อมโยง การใช้ควบคุมและเก็บรักษาข้อมูลและข่าวสารการค้า ด้วยระบบออนไลน์และออฟไลน์ ด้วยลักษณะงานเนทเว็ค วิชาการบริหารงาน และการปฏิบัติการตามโครงสร้างและสัมพันธ์ภาพของแต่ละหน่วยงานเนทเว็ค

สมมติฐานในการศึกษา

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ โดยอาศัยหลักทฤษฎีในเบื้องต้น การศึกษานี้อาจตั้งสมมติฐานได้ดังนี้ คือ

สมมติฐานที่ 1 การบริหารเชิงระบบข้อมูลมีแนวโน้มที่จะทำให้หน่วยงานที่ใช้ระบบการบริหารนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมมติฐานที่ 2 ประสิทธิภาพของการบริหารเชิงระบบข้อมูล และหรือการมีศูนย์ข้อมูลกลาง รวมทั้งการมีอำนาจ อิทธิพล หรือผลประโยชน์ของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยที่อาจมีอิทธิพลสำคัญผลักดันให้มีการใช้ระบบการบริหาร เช่นว่านี้ และหรือทำให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางของกระทรวงพาณิชย์ขึ้น และในขณะเดียวกัน การมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาไปและชื่อเสียงของหน่วยงานที่ใช้การบริหารแบบนี้ ก็จะเป็นผลต่อการพัฒนาในความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม ที่สนับสนุนส่งเสริมต่อการใช้การบริหาร และหรือการจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าว

สมมติฐานที่ 3 ข้าราชการส่วนใหญ่มิแนวโน้มที่จะไม่เห็นด้วย และให้ความร่วมมือในการริเริ่มให้มีการใช้ การบริหารเชิงระบบข้อมูล และหรือการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางของกระทรวงพาณิชย์ รวมทั้งไม่สนใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของหน่วยงานดังกล่าว

สมมติฐานที่ 4 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารเชิงระบบข้อมูล สถานะซึ่งหมายถึง ระดับตำแหน่ง และลักษณะงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ และผลประโยชน์ เป็นปัจจัยที่อาจมีอิทธิพลสำคัญต่อความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม เกี่ยวกับการบริหารเชิงระบบข้อมูล และหรือมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลาง กระทรวงพาณิชย์

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ มีขอบเขตศึกษาถึงศักยภาพของการบริหารเชิงระบบข้อมูล ที่จะมามีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารหรือการพัฒนาองค์กร โดยเน้นประสิทธิภาพการบริหารของกระทรวงพาณิชย์ และความสัมฤทธิ์ผลในการจัดตั้งการบริหารและการพัฒนา ในระบบการบริหรดังกกล่าวของหน่วยงานเช่นว่านั้น โดยการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ การศึกษาโดยเอกสารตำรา (Documentary Research) หรือเชิงทฤษฎี และการศึกษาด้วยข้อมูลจริง (Empirical Study หรือการศึกษาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach)

ในการศึกษาภาคหลัง คือ การศึกษาเชิงพฤติกรรม นั้น มุ่งค้นหาทรรณะที่สนับสนุนส่งเสริมต่อการจัดตั้งการบริหารเชิงระบบข้อมูล และความสนใจร่วมมือในการดำเนินงาน หรือกระบวนการทำหน้าที่ของระบบดังกล่าวข้างต้น โดยการศึกษาในส่วนนี้ ซึ่งเป็นเรื่องทรรณะของบุคคลนั้น จะศึกษาอยู่ในขอบเขต 4 เรื่อง คือ ทรรณะที่เป็นค่านิยมหรือการเห็นคุณค่าของการบริหารเชิงระบบข้อมูล ทศนคคคคที่สนับสนุนส่งเสริมต่อการจัดตั้งระบบการบริหารดังกล่าว หรือการมีศูนย์ข้อมูลกลางของกระทรวงพาณิชย์ ความสนใจร่วมมือในกิจกรรมของการบริหารเชิงระบบข้อมูลกลาง และการมีภาพพจน์ หรือมองการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางของหน่วยงานดังกล่าวในแง่การเมือง และทั้งนี้ จะศึกษากับข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ทุกระดับ ในจำนวนร้อยละ 30 ซึ่งคิดเป็นจำนวนคน 537 คน และศึกษาในรูปของส่วนรวมทั้งหมด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางพื้นฐานที่จะศึกษาพฤติกรรมองค์การ โดยเฉพาะผลกระทบต่อผู้บริหาร ในกระทรวงพาณิชย์ เช่น การมีศูนย์ข้อมูลทางการค้ามีผลประโยชน์ต่อสถานภาพและบทบาทของ ข้าราชการ

2. เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีและการสะสมข้อมูลประจักษ์ในการใช้ "ระบบข่าวสาร สำหรับผู้บริหาร (MIS)" มาเป็นฐานสำหรับบรรยาย อธิบาย ปรัชญาการดำเนินงาน พฤติกรรมของ ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ในการให้ความร่วมมือพัฒนาระบบข้อมูลและข่าวสารของประเทศที่เป็นระบบ และมีมาตรฐาน

3. เป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติงานโครงการพัฒนาระบบข้อมูลทางการค้า ของ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยศักยภาพความร่วมมือร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหาร ระดับสูง ระดับกลาง และระดับปฏิบัติงาน

4. ผลการศึกษา สามารถใช้เป็นดัชนีเครื่องชี้ให้ทราบถึง แนวทางสร้างข่ายสื่อสาร ข้อมูลและข่าวสารร่วมกันระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเทคนิค การบริหารเชิงระบบข้อมูลแบบ MIS ที่สอดคล้องกับปรัชญาการปกครองของข้าราชการทั่ว ๆ ไป

5. เป็นแนวทางจัดมาตรฐานระบบข้อมูลและข่าวสารที่สมบูรณ์ ทั้งด้านการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูล การใช้ข้อมูลและการสื่อสารข้อมูลภายในกระทรวงพาณิชย์ได้อย่างต่อเนื่อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ไคมีนกีวิชาการไทยและต่างประเทศ กรรชิต มัลย์วงศ์ และ ลอย สไปโร¹ คำเน้นการศึกษาค้นคว้าและวิจัยพบว่า ประเทศด้อยพัฒนา เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สองกง มาเลเซีย ไต้หวัน สิงคโปร์ ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สามารถใช้การก้าวกระโดดแบบ "Quantum" ซึ่งเป็นการลอกเลียนแบบการตัดแปลงวิทยาการด้านคอมพิวเตอร์จากสหรัฐอเมริกา ในรูปกระบวนการเติบโต 4 ขั้นตอน คือ พัฒนางานที่ใช้คอมพิวเตอร์ จัดตั้งองค์การประมวลผล ข้อมูล บริหารงานประมวลผลข้อมูล และการนำผู้ใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยแบ่งขั้นตอน การเติบโต 5 ขั้นดังนี้ ขั้นเริ่มต้นหรือริเริ่ม ขั้นเผยแพร่ ขั้นควบคุม ขั้นผสมผสานร่วมกัน ขั้นเติบโตต่อเนื่อง และวิธีการก้าวกระโดดแบบ Quantum คือ การริเริ่มและผสมผสานร่วมกันในรูปของ การพัฒนาฐานข้อมูล และการเข้าใจทัศนคติค่านิยมของผู้ใช้คอมพิวเตอร์อย่างใกล้ชิด วิธีการก้าว กระโดดของประเทศด้อยพัฒนากระทำได้ด้วยการ เริ่มต้นวางแผน เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและข่าว สารให้อยู่ในแวดวงระบบฐานข้อมูลมาตรฐานเดียวกัน และสร้างผู้ใช้ที่มีความรับผิดชอบต่อการใช้ วิทยาการความรู้ใหม่ ๆ นี้ในรูปของ Integration System ภายใต้ความร่วมมือกันแบบสมัครใจ เพราะข้อมูลและข่าวสารเป็นที่ปรารถนาของการบริหารงานทุกระดับและสัมพันธ์ระหว่างระดับ ต่างกัน

¹R.Clay Sprowls "Can developing Nations take a Quantum Jump in Utilizing Computer"; Z.Loy T. Hongladaromp and K. Malaivongs "The State of Computing in Southeast & Asia Survey 1976/77" Computer Applications in Developing Countries Volume 1; 2 Vols. Edited by J.A. Jordan, Jr., Kanchit Malaivongs (Bangkok : Asian Institute of Technology 1977), pp. 20-21, 30-3, 71-73.

2. อิทธิพลการใช้เทคโนโลยีในส่วนราชการไทย แนวโน้มการใช้จำนวนชั่วโมงคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย จากหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจกว่า 70 เครื่อง และเอกชนกว่า 76 แห่ง จะใช้เวลาเครื่องฯ วันละประมาณ 9 ชั่วโมง และรัฐจะต้องจ่ายงบประมาณค่านาคอมพิวเตอร์ประมาณปีละกว่า 200 ล้านบาท¹ เฉพาะหน่วยงานรัฐและรัฐวิสาหกิจ ดังนั้น นโยบายของรัฐจึงมีโครงการบริหารงานคอมพิวเตอร์ของรัฐ² ในรูปแบบศูนย์กลางแห่งชาติและเชื่อมโยงฯ ศูนย์เฉพาะกิจของแต่ละกระทรวงเป็นข่ายสื่อสารข้อมูลย่อย ๆ (Network) และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก ซึ่งนับวันจะมีราคาถูกลงมาก และสามารถบริหารงานข้อมูลและข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การติดต่อสื่อสารข้อมูลจากเครื่องเทอร์มินัลจอภาพ และระบบฐานข้อมูล

3. การปฏิบัติงานศูนย์ข้อมูลแห่งชาติ ระดับนัการเมืองสมัยรัฐบาล ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้มีคำริ่ก่ตั้งศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลแห่งชาติขึ้น และได้มีบัญชาให้

¹ วิชาชัย ณะรัตน์, "บทบาทของคอมพิวเตอร์ในวงราชการและรัฐวิสาหกิจ" คอมพิวเตอร์สาร 6 (ธันวาคม 2522), 42-47; Asia Business Press, Asia Dp Index & Software Register 1982/83 (Singapore : Koon Wah, 1983), pp. 223-244.

² บุรอรอด บินพลันต์, "คำจำกัดความในร่าง พรบ.สำนักงานคณะกรรมการคอมพิวเตอร์แห่งชาติ พ.ศ....." คอมพิวเตอร์สาร 7 (กันยายน - ตุลาคม 2523), 21-28, 37-40.

³ อาทิตย์ อุไรรัตน์ และ วินัย รังสินธ์, "การใช้คอมพิวเตอร์ในงานศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี" การพัฒนาและประยุกต์คอมพิวเตอร์, ศรีศักดิ์ จามรมาน และ กัลยา โสภณพนิช ผู้รวบรวม. (กรุงเทพมหานคร : สมาคมคอมพิวเตอร์แห่งประเทศไทย 2522), หน้า 2.1-2.17

วิชาการกลุ่มหนึ่งเดินทางดูการใช้คอมพิวเตอร์ของมาเลเซีย ผลปรากฏว่าได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดตั้งและควบคุมระบบ โดยดำเนินการเรื่องการสร้างคลังข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานทั่วประเทศมารวมไว้ศูนย์ปฏิบัติการ ศูนย์ปฏิบัติการจะส่งข้อมูลมายังสำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อสร้างฐานข้อมูลโครงการปีเกษตรกร 2522

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลแห่งชาติ กลับมีแนวโน้มสูญสิ้นไปตามนโยบายของคณะรัฐบาล พณฯ นายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ แต่ก็ยังหลงเหลือแนวความคิดให้กับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ต่อไป อันอาจแสดงให้เห็นได้ว่า ชาติการติดตามการมีส่วนร่วมและประสานงานต่อเนื่องในรูปของโครงการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการบริการและจัดสรรทรัพยากร หรือปัจจัยการบริหารงานข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ให้กับหน่วยงานที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูลและข่าวสารของทุก ๆ กระทรวงส่ง เข้ามาร่วมกำหนดมาตรฐานของข้อมูล และข่าวสารอันเดียวกัน จึงจะสามารถจัดทำระบบฐานข้อมูล (Data Base) และใช้กับคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹ ดังนั้น ปัจจุบันสำนักงานสถิติแห่งชาติจึงมีคำสั่งโดยกฎหมาย พรบ. สถิติแห่งชาติ ให้ทุกกระทรวงดำเนินการจัดส่งข้อมูลและข่าวสาร เข้ามารวมที่ศูนย์ประมวลผลเครื่องจักรแห่งประเทศไทยในสำนักงานสถิติแห่งชาติ และการมีคณะกรรมการพิจารณากำหนดนโยบาย และการบริหารงานคอมพิวเตอร์ของรัฐ จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 และขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีแนวทางปฏิบัติงาน ส่งเสริมและให้การฝึกอบรมและพิจารณาความเป็นไปได้ของหน่วยงานรัฐที่ได้ขอคอมพิวเตอร์ใช้ รวมทั้งกำหนดให้มีศูนย์คอมพิวเตอร์ประจำแต่ละกระทรวงหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่จำเป็น และเกี่ยวข้องทั้งด้านปฏิบัติงาน และให้การศึกษาใน

¹สำนักงานรัฐมนตรี, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, เรื่องอำนาจหน้าที่และคำสั่งแต่งตั้งของคณะกรรมการพิจารณากำหนดนโยบายและการบริหารงานคอมพิวเตอร์ของรัฐ (ปี 2516-2523) (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2524), (อัดสำเนา).

ประเทศและระหว่างประเทศ¹

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า แนวทางดังกล่าวเป็นการใช้เทคนิคการบริหารเชิงระบบข้อมูลแบบ MIS จะเข้ามาใช้ในองค์กรได้อย่างไร และสมภาวะเช่นนี้ องค์กรมีความต้องการอะไรแอบแฝงซ่อนเร้นอยู่ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างหลักการกับข้อเท็จจริงที่จะเกิดขึ้นนั้น จะไม่เป็นไปตามกลยุทธ์ของหลักการ ปัญหาที่ติดตามมาก็คือ ข้อเท็จจริงรูปแบบ MIS จะมาใช้ในองค์กรได้ น่าจะเน้นพฤติกรรมในองค์กรเป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำเป็นวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

¹สถาบัน เอ.ไอ.ที. ไทการฝึกอบรมระหว่างประเทศ